

«El Bien del País» de Figueres, primer periòdic agrícola

JAUME GUILLAMET

L' objectiu del present article és fer conèixer l'experiència i l'exemple d'un cas primerenc de premsa i de periodisme agrícoles, el periòdic "El Bien del País", publicat a Figueres bimensualment de 1845 a 1849 amb projecció a tot Catalunya. D'una consulta superficial als fets documentals habituals en història de la premsa catalana i espanyola es pot considerar aquesta publicació, si no la primera publicació especialitzada en temes agrícoles, sí que, gairebé segur, el primer periòdic agrícola en sentit modern.

Aproximació històrica

"El Bien del País" és el nom d'un periòdic publicat a la ciutat de Figueres amb caràcter bimensual entre els anys 1845 i 1849. La seva edició és a càrrec de dues entitats, tal com s'expressa sota el nom, en el subtítol: la "Sociedad Académica y Recreativa de Figueras" i la "Sociedad de Agricultura del Ampurdán". La seva temàtica també és explicada en dos subtítols més que acompanyen el nom: "Agricultura", "Conocimientos útiles".

"El Bien del País" no figura a la "Història de la Premsa Catalana" ¹ ni és citada com a precedent de "La Granja", revista que el va succeir, però sí a l'obra "La Premsa de les Comarques Gironines" ² i a altres estudis locals. Tot i que se'l pot considerar el primer periòdic agrícola, no tan sols de Catalunya sinó fins i

AÑO 2º Abril de 1846. (N.º 1.)

AGRICULTURA. **EL BIEN DEL PAIS,** CONOCIMIENTOS UTILES.

PERIÓDICO DE LAS SOCIEDADES ACADEMICA Y RECREATIVA DE FIGUERAS,
y de Agricultura del Ampurdan.

A NUESTROS AMIGOS.

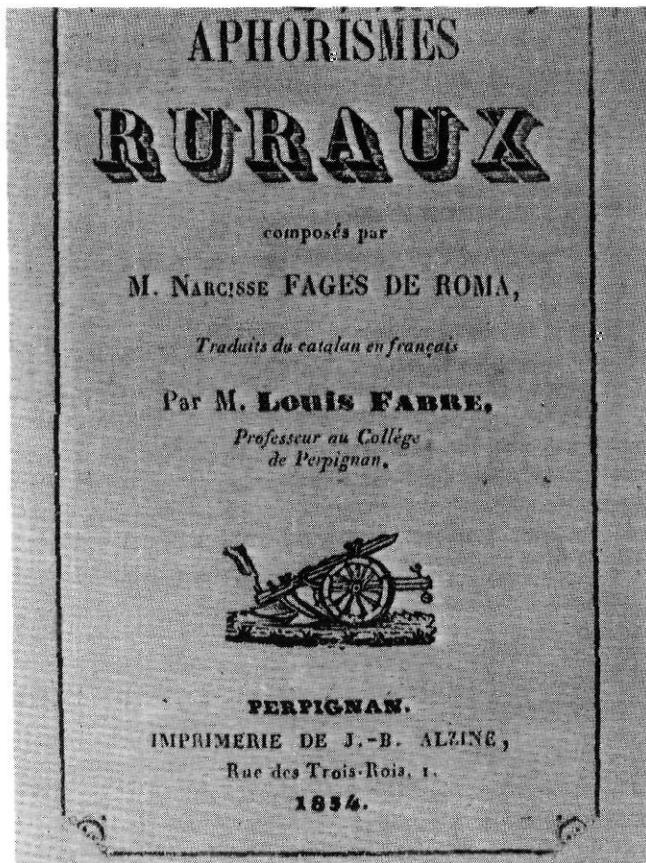
Debemos á la aplicacion y distinguidos conocimientos de un amigo á quien mucho estimamos el artículo recomendable que tenemos el gusto de poner á continuacion, y que dejará á sus lectores completamente enterados acerca la materia de que con tanta maestría se ocupa. Estamos seguros de que nuestros suscritores unirán sus deseos á los nuestros muy vivos de que entre el Sr. Casanova en relaciones mas frecuentes con ellos, medio seguro de que aumente muy mucho el interes de esta publicacion.

Hágalo tambien el apreciable Sr. Bosch, autor del muy digno de atencion que insertaremos tambien hoy con placer sobre los productos del arbolado, y sigan su bello ejemplo cuantos tengan en algo los adelantamientos agrícolas de un suelo que solo ansía ser explotado con inteligencia, para hacer la riqueza y la ventura de sus habitantes.

Los antiguos escritores de la ciencia del campo se lamentaban de que se considerasen muchos rebajados ocupándose del cultivo, y decian que no era mucho que la tierra diese menos, puesto que debia de hallarse resentida de haber pasado de las manos de los mas ilustres patricios á las de los esclavos.

¿Y no podríamos nosotros asegurar con mas exactitud que si los productos del suelo son con frecuencia menguados, es por efecto del desden con que es mirado cuanto tiene relacion con el cultivo, porque se deja este á merced de la ignorancia, porque no se le consagran recursos, en una palabra, porque los que podrían con su saber y con sus medios hacerle prosperar, consideran que hallarán mas honra y conseguirán mejor nombre dedicando á otras tareas sus estudios y sus capitales?

Vergüenza causa decirlo, pero ello es cierto que algunos hay que consideran indigno de su posicion so-



La "Cartilla Rural" de Narcís Fages i de Romà i la seva traducció francesa.

tot d'Espanya, una consulta superficial de la bibliografia a l'ús tamoc no en dóna constància.

Pel que fa a Catalunya, la HPC cita els primers periòdics agrícoles a Barcelona els anys 1856, 1861, 1865, 1877 i 1888 i a comarques ja entra al segle XX. És clar que la pròpia absència d'"El Bien del País" a la HPC pot ser paral·lela a altres absències que podrien modificar la seva consideració com a primer periòdic. Aquestes absències podrien ser degudes a l'ús del castellà i no pas del català com a llengua d'expressió, que és el cas del mateix "El Bien del País". En tot cas, de la lectura dels exemplars de l'any 1846, disponibles a la Biblioteca Popular Carles Fages de Climent de Figueres, se'n treuen algunes constatacions a considerar: no es fa cap citació de cap altra publicació especialitzada preexistent a Catalunya i Espanya i en canvi se'n tradueixen del francès; alhora es deixa clar que en aquest any 1846 no hi a Catalunya cap altra publicació equivalent.

El "Diccionari de l'Alt Empordà" ³ presenta efectivament "El Bien del País" com al "primer diari de caràcter agrícola que es publicà a Espanya i que més tard, amb el títol

de "La Granja", fou diari oficial de la Junta d'Agricultura de la província de Barcelona". Tant aquesta obra com la veu corresponent a Narcís Fages de Romà de la Gran Enciclopèdia Catalana ⁴ ens presenta aquest ciutadà de Figueres com al seu màxim responsable, fundador segons la GEC i director segons el DAE.

"Jurisconsult i agrònom" (GEC), "advocat i renovador de l'agricultura" (DAE), Narcís Fages de Romà nasqué a Figueres el 1813 i hi morí el 1884. Fou un dels fundadors de la Sociedad de Agricultura del Ampurdán (1845), comissari d'agricultura de la província de Girona (1849), fundador d'una granja experimental a Fortianell i autor de nombrosos treballs i llibres sobre temes agrícoles. Les fonts esmentades destaquen "Aforismes rurals", "La filoxera y la zona de incomunicaciones", "Higiene rural" i "El pagès bruixot". El DAE informa també que fou advocat defensor del dirigent republicà Abdó Terrades en el procés celebrat a Figueres l'any 1842.

En tot cas, l'aparició d'"El Bien del País" es produeix dos anys després de la caiguda d'Espartero i de l'adveniment d'un període de govern moderat.

Anàlisi del periòdic

La lectura i anàlisi dels exemplars disponibles d'"El Bien del País" forneixen una àmplia informació que hem de considerar sota diversos punts de vista.

"El Bien del País" és un periòdic modern, no pas la simple publicació periòdica de treballs divulgatius o especialitzats. El fet que això s'esdevingué en un àmbit especialitzat com el de l'agricultura li dóna un valor suplementari a l'època, oi més quan des d'una comarca geogràficament perifèrica s'adreça també a un públic potencial de tot Catalunya.

1. "El Bien del País" es va publicar per primera vegada el mes d'abril de 1845 i devia acabar durant l'any 1849. La primera dada ens ve donada per la numeració del primer any que coneixem pel volum que es guarda a la IPF i la segona la deduïm de la presentació de la revista "La Granja", apareguda a Figueres l'any 1850 i que es presenta com a continuadora d'"El Bien del País", al cap de quatre anys llargs de la seva publicació.

"El Bien del País" sembla que és una iniciativa personal de Narcís Fages de Romà, acollida primer per la Sociedad Académica y Recrea-



Narcís Fages i de Romà és l'artífex principal d'"El Bien del País".

tiva de Figueras i compartida després per la Sociedad de Agricultura del Ampurdán. Es pot pensar que la primera societat patrocinaria el periòdic a tall de mecenatge jurídic, ja que al llarg dels números examinats en cap moment aquest no informa de les seves activitats ni temes d'interès, i en canvi té una presència destacada en les seves pàgines la segona societat, tant pel que fa a la seva pròpia constitució, posterior a l'aparició del periòdic, com a les activitats que engega a favor de l'agricultura. Narcís Fages de Romà fou membre de la Comissió Fundadora de la Sociedad de Agricultura del Ampurdán i en fou elegit vice-president quan se'n constituí reglamentàriament la Comissió Directiva. Cal pensar que potser fou també directiu de l'altra societat, en els salons de la qual celebrà la nova les seves sessions i en el domicili de la qual es responia dels interessos d'"El Bien del País".

Narcís Fages de Romà apareix al llarg dels números consultats com a l'artífex principal de la revista, escrivint nombrosos i variats articles i presentant i animant la participació d'altres col.laboradors.

2. El periòdic té 8 pàgines de 16 per 24,5 cms, pàgines que segueixen una numeració correlativa anual, que es compta d'abril a març. Al final de cada any i dels seus 24 números i 192 pàgines respectives hi ha un índex dels treballs publicats al llarg de l'any per a ser enquadernats i comença novament la numeració del periòdic i de les pàgines, amb l'any 2, número 1.

Els dos números que surten cada mes responen a un model general, segons el qual el primer conté treballs variats i el segon, en canvi, es caracteritza per una secció divulgativa sobre les tasques a realitzar el mes següent titulada "Agricultura. Tareas de...", article signat habitualment per F. Sala, a la qual segueix una altra menys destacada, amb títol, dedicada a "Horticultura" i que signa A. de G.

Hi ha una secció d'aparició variable que és la titulada "Precios del mercado" i en la qual els productes són mencionats en castellà i català alhora. Hi ha també com a seccions habituals els anuncis d'activitats o convocatòries de reunions de la Sociedad de Agricultura del Ampurdán, així com anuncis d'interès

Fitxa Tècnica

Títol: "El Bien del País"

Subtítol: "Periódico de las Sociedades Académica y Recreativa de Figueras y de Agricultura del Ampurdán"

"Agricultura"

"Conocimientos útiles"

Població: Figueres

Format: 16 × 24,5 cms.

Pàgines: 8 cada número. Índex per volums anuals d'abril a març.

Hemeroteca: A la Biblioteca Popular Carles Fages de Climent de Figueres es conserva un volum relligat amb els números 19-24 de l'any primer (gener-març de 1846) i els números 1-18 de l'any segon (abril-desembre de 1846), volum que inclou l'índex de l'any 1.

Anys de publicació: 1845-1849.

Periodicitat: Bimensual, és a dir, dos cops al mes.

Llengua: Castellà. Algun article en català, així com conceptes agrícoles.

Continguts: Articles i informacions d'agricultura i horticultura, política agrícola i comerç.

Col.laboracions: Articles de Narcís Fages de Romà, articles de col.laboradors fixos, F. Sala i A. de G. (Agricultura i Horticultura, al segon número de cada mes), col.laboradors diversos de la comarca i de fora i traduccions de publicacions especialitzades franceses.

Difusió: Per subscripció de 12 rals el semestre i 24 rals l'any, a llibreries de Barcelona, Cervera, Girona, la Bisbal, Lleida, Manresa, Mataró, Olot, Reus, Terrassa, Tarragona, Tortosa i Vic, així com a llibreries no esmentades d'altres ciutats i per correu a la Sociedad Académica y Recreativa de Figueres. La subscripció per als membres d'aquesta societat i de la Sociedad de Agricultura del Ampurdán era de 8 rals el semestre.

Impressió: Imprenta de Gregorio Matas y de Bodallés, calle de Girona, Figueres.

per als agricultors sobre existències de partides de productes, preferiment, plançons i arbres. Seguint la pauta dels periòdics de l'època, es presenta la mateixa impremta on s'edita el periòdic com al lloc on han d'adreçar-se els interessats en aquests anuncis.

Il·lustracions, no n'hi ha en els números consultats, els 24 de l'any cronològic de 1846. La relativa varietat gràfica es deriva d'alguns titulars amb lletra dibuixada i la varietat general de tipus, que responen a un cert criteri de disseny tipogràfic tàcit. Això és visible sobretot a la portada. S'utilitzen cinc famílies diferents de lletres per a la capçalera i una altra encara, tot això combinant també caixa alta i caixa baixa, per data a la línia superior l'any, la data i el número. Com es pot veure a la reproducció adjunta, el títol duu una família i el principal cos de lletra —“El Bien del País”, tot en majúscules—. Hi ha dos subtítols temàtics molt petits a cada costat —“Agricultura” i “Conocimientos útiles”— i el subtítol general està dividit en dos tipus de lletra: —“Periódico de las Sociedades Académica y Recreativa de Figueras” i, més gran, minúscula i lletra gòtica, “y de Agricultura del Ampurdán”.

3. La consulta dels números de 1846, disponibles a la BPF, abona la idea de ser l'únic periòdic existent a l'època a Espanya i potser el primer. No hi ha en cap moment cap al·lusió autolaudatòria en aquest sentit, però de la mateixa manera que es publiquen traduïts treballs de publicacions franceses especialitzades —“Journal de Connaissances Utiles”, “Journal d'Agriculture pratique et de jardinage”, i altres no citats expressament— no es fa de cap publicació espanyola que no sigui el “Nuevo Diccionario de Agricultura”. Confirma aquesta absència de revistes agrícoles que en el número 22 de febrer de 1846 es destaquí l'aparició de “La Fe Pública”, revista de jurisprudència sobre notariat de la qual, es diu, se n'acceptaran subscripcions.

“El Bien del País” té una difusió més enllà de l'Empordà i de la província de Girona, segons que es dedueix de la nota que es publica al final de cada número. Aquesta nota diu, textualment:

“Este periódico sale dos veces al mes. Se suscribe en Figueras en la SOCIEDAD donde se halla establecida la redacción y en la Imprenta y Librería de Matas al precio de 12 rs. vn. por seis meses y 24 por un año franco de partes y en los puntos

siguientes: Barcelona, Matas, Priferrer; Cervera Gasset: Gerona Figaró: La Bisbal Administración de Correos: Lérida V. de Corominas: Manresa Roca: Mataró Abadal: Olot Dourem: Reus Vox de Angeles Tarrasa Payeras: Tarragona Puigrubí, Mallol: Tortosa Miró: Vich Valls. En las demás ciudades en las principales librerías y por libranza contra correos a favor de la Sociedad Académica y Recreativa de Figueras.”

“Para los individuos de las Sociedades Académica y Recreativa o de Agricultura, la suscripción es de 8 reales por semestre”.

Aquesta difusió enllà de l'Empordà, el seu àmbit natural, té contrapartida en algunes col·laboracions dels números consultats. En el número 19 de l'any 1, per exemple, hi ha un article de J. Salvados sobre “Observaciones sobre el estado actual de la cosecha de arroz de secano en el regadío del llano del Llobregat, y ventajitas que puede reportar su cultivo”. En un altre, José Antonio Llobet, propietari del Vallès, envia un article que li ha estat suggerit per la lectura d'un d'anterior d'un col·laborador de la revista i surt publicat sota el títol destacat d’“Artículo remitido”.

La difusió enllà de l'Empordà té relació amb un altre aspecte, com és la promoció de les societats d'agricultura que es proposa la naixent Sociedad de Agricultura del Ampurdán i que veurem en un apartat posterior. Els números consultats informen com aquest any 1846 la SAA fa un acord de col·laboració amb la “Asociación de Propietarios de la Provincia de Barcelona” i més tard amb la secció que aquesta mateixa delegació té a Vic. En aquest acord es concreta, entre els aspectes principals, que “El Bien del País” publicarà totes les activitats i informacions d'interès de l'esmentada associació barcelonina i viceversa si mai aquesta arriba a tenir una publicació pròpia. Això confirma que “El Bien” és l'únic periòdic de temes agrícoles de la seva època i probablement el primer que potser es considera dins la història del periodisme modern.

Les societats de promoció de l'agricultura

La consulta de la col·lecció de 1846 del periòdic bimensual agrícola “El Bien del País” il·lustra sobre les preocupacions i activitats dels sectors dirigents de l'agricultura catalana, just després de la

caiguda d'Espartero, esdevinguda l'any 1843, i situats ja en el tercer any del període d'hegemonia política dels moderats en el govern espanyol. Allò més destacat és sens dubte l'afany encapçalat per l'acabada de constituir Sociedad de Agricultura del Ampurdán per a impulsar la creació arreu d'entitats semblants.

Així, en el número 3 de l'any 2 (maig de 1846) i en ocasió d'informar de l'assemblea general de la SAA, Narcís Fages de Romà fa al·lusió a les finalitats de les societats d'agricultura en aquests termes: “Hemos dicho ya que la reunión estuvo brillante y animada, y así fué efectivamente, dando muestra todos los semblantes del placer que se sentía en ver que personas tan influyentes en el país como dignas de estima, se habían aunado con el santo objeto de promover los adelantamientos agrícolas, esos adelantamientos que han de proporcionar un día la ventura de los pueblos”.

“Y no es esta la única misión de las Sociedades que como la del Ampurdán se crearán en todas las regiones de nuestro suelo tan desatendido. Es también la defensa de la propiedad, es el hacer respetar la clase agricultora, recordando que es la Agricultura la que constituye la fuerza moral y el poder material de todos los Estatutos”.

La SAA va signar un acord de “unión y fraternidad” amb la Asociación de Propietarios de la Provincia de Barcelona (APPB), entitats a les quals Narcís Fages de Romà a l'article corresponent del número 4 de l'any 2 (segon de maig de 1846) anomena respectivament “la modesta...” i “la distinguida...”. L'autor retreia l'exemple i importància de les societats d'agricultura arreu d'Europa i posava com a exemple de la seva expansió l'auge tingut per la de Calsruhe que entre 1831-1841 havia passat de 559 a 6.304 socis, és a dir, més del 1000 per cent.

Segons s'informa en aquest mateix número, l'acord entre la SAA i la APPB es basa en quatre punts: intercomunicació a tots els efectes d'interès, participació oberta a les assemblees generals i actes de la SAA als membres de l'APPB presents a la província de Girona i viceversa a la província de Girona, publicació de comunicacions de la APPB a “El Bien del País” i viceversa de la SAA si algun dia la APPB tingués un periòdic propi i, finalment, manteniment de la plena independència de les dues entitats

en tot allò no contemplat en els punts anteriors. L'esmentat acord fou signat el dia 25 de febrer de 1846.

El número 9 de l'any dos (primer d'agost de 1846) *dóna compte d'un acord de "unión y fraternidad"* de la SAA amb la Sub-delegación de la Asociación de Propietarios de la Ciudad de Vich, amb les mateixes clàusules que l'acord amb la APPB. Narcís Fages de Romà parla, a propòsit, de "las tres corporaciones que hay en Cataluña formadas por personas que se han propuesto procurar a nuestra Agricultura los progresos de que es susceptible, y conseguir como base indispensable de esos progresos el respeto de la propiedad..."

La Sociedad de Agricultura del Ampurdán

La Sociedad de Agricultura del Ampurdán celebra la seva assemblea general el dia 4 de maig de 1846 i en el seu decurs es dissol la Comissió Fundadora per a donar pas al primer Comitè Directiu. En la ressenya presentada per la Comissió Fundadora a l'assemblea (Vid. nº 5, any pàgs 35-37) es fa balanç de la tasca acomplerta en els sis mesos passats d'ençà de l'encàrrec de preparació del reglament de l'entitat i de la seva direcció provisional. En aquesta ressenya es fa referència a l'acord per fer-se càrrec de la meitat de la propietat i de la redacció d'"El Bien del País", periò-

dic creat per la Sociedad Académica y Recreativa, "esta distinguida corporación, que con tanta cortesía nos abre sus salones siempre que nos debemos reunir..." i hi ha una referència explícita a la utilitat del periòdic quan, tot referint-se a la plaga de "viruela llana", reporta la decisió que "se publicasen en el periódico de la Sociedad los medios más a propósito para librarnos de este azote". La Comissió Fundadora esmenta igualment la designació de corresponents de la SAA inicialment al Rosselló, Madrid i Sevilla.

La Comissió Fundadora estava formada pels següents senyors: "Presidente, José de Pagés. Sebastián Casellas, Félix Vergés, Carlos Bosch, Narciso Fages de Romà, José Heras y Biquet, Ignacio de Aloy, Antonio de Gayolá y Felipe Sastre", segons firmen al final d'un escrit a la Reina reproduït al número 21 de l'any 1, pàgines 161-163.

L'assemblea general del dia 4 de maig de 1846 revestia una gran significació, que la SAA volgué remarcar amb la presidència de l'acte a càrrec del Jefe Superior Polític de la Provincia (equivalent als actuals governadors civils) o, en el seu lloc, de l'alcalde de Figueres, però un i altre se n'excusaren i Narcís Fages de Romà en la crònica (Vid. número 3, any 2, pàgines 21-23) parla del "pesar que sentían los socios".

La primera Comissió Directiva, nomenada en aquesta assemblea general sense que se n'especifiqui el sistema d'elecció, quedaria formada així (Vid ídem.):

"Comisión Directiva: Presidente, D. José de Pagés, Figueras- Vice-presidentes: D. Narciso Fages de Romà, ídem- D. José María de Puig, Vilahur- D. Sebastián Casellas, Castellón-Consiliarios: D. Mauricio Albert y Terradas, Figueras- D. Carles Bosch, La Junquera- D. Joaquín Laporta, ídem- D. Tomás Llavenera, Lladó- D. Pedro Bonal, Borrassá- D. José Soler, Garriguella- D. Joaquín Moragas, Navata- D. Felix Verges, Vilanova- D. Benito Alfaras, Selva de Mar- D. Miguel Batlle, Palau de Sta. Eulalia- D. Pedro Sastreger, Ventalló- D. Antonio Peu y Cos, San Miguel de fluvià- D. José de Ribot, Camallera- D. Sebastian Trullol, Cabanellas- D. Eusebio de Riob, Castellón- D. Jaime Furniol, Darnius- Depositario: Ignació de Aloy, Figueras- Suplente de ídem- D. Tomé Genover, ídem- Secretario 1º: D. José de Heras y Biquet, ídem- Secretario 2º: D. Felipe Sastre y Castellar, ídem".

INDICE

DE LOS ARTICULOS QUE CONTIENE

EL TOMO PRIMERO

DEL PERIODICO

EL BIEN DEL PAIS.

A	B
Abejas, por D. M. P. pág. 31, 77 y 114	Barniz para duracion de las maderas
Advertencias. 9, 25 y 121	flojas. 32
Agricultura, por D. F. S. 2	Bases constitutivas de la Sociedad de
Aleli. 18	Agricultura del Ampurdan. . . . 125
A María, poesia, por D. J. M. . . 32	Betun para precaver de goteras y dar
Amis amigas, anacreónica, por D. J. M. 40	consistencia á los techados. . . . 35
Anacreónica, por D. J. M. . . . 22	
Al Pirineo, Romance, por D. M. S. y S. 87	C
A nuestros suscritores, por D. Narciso	Cajas de ahorros. 101
Fages de Romà. 97 y 177	Calderas y vasijas, por Z. 15
Algunas condiciones ventajosas que do-	Camino de hierro de la Serenísima Sra.
ben acompañar los terrenos cultiva-	Infanta D. María Luisa Fernanda
dos, por D. F. S. 17	desde las minas de carbon de S.
Anuncio sobre árboles. 168	Juan de las Abadesas al puerto de
Arboles, por D. M. P. 129	Rosas, por D. Narciso Fages de
Arboles, por D. Narciso Fages de	Romà. 109
Romà. 159, 143 y 154	Compañía Ibérica de seguros. . . . 159
Arganasa invariable. 7	Congreso central agrícola de Francia,
Al Sr. Marqués de la Torre, por D.	por D. Narciso Fages de Romà. . 65
Narciso Fages de Romà. 175	

Començament de l'index del primer volum d'"El Bien del País".

Entre l'haver de la Comissió Fundadora hi ha dos escrits elevats a les autoritats espanyoles en defensa dels interessos agrícoles, un ja esmentat adreçat a la Reina i un segon que es titula "Representación dirigida a los Cuerpos Legislativos. A las Cortes". L'escrit a la Reina protesta per la invasió de grans estrangers que es fa per mitjà del comerç de cabotatges i la SAA sol·licita

"obtener de V.M. aquella protección y amparo a que tiene derecho la clase más útil de la Sociedad, aquella que constituye el nervio, la fuerza y el vigor de los Estados"

fa una referència elegant però clara als problemes de corrupció administrativa introduïda amb la consideració que

"la lealtad de los empleados y dependientes de la Hacienda Nacional es la base en que debe descansar la confianza del Gobierno de V.M. y del país, y nunca sería excesiva toda precaución, toda medida conducente a asegurarla más y más"

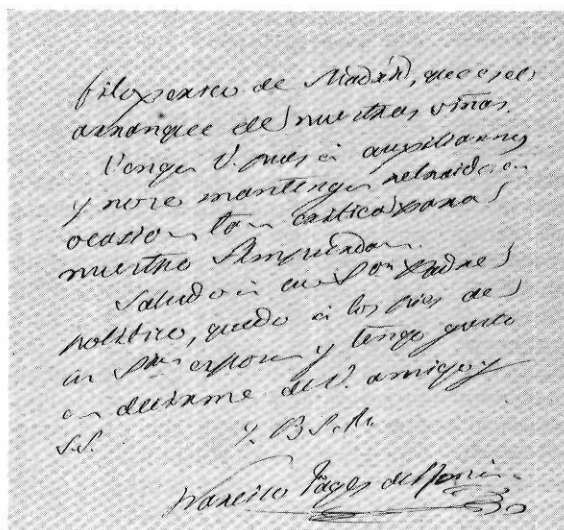
i invoca, doncs, de la Reina

"protección y fomento espera de V.M. la Agricultura, esa escuela moral del trabajo y de la virtud, ese manantial fecundo de bienes que no pueden perecer, como no perezca jamás el suelo de que brotan y que da más materias a la industria y la vida al comercio"

La "representación" adreçada a les Corts és a propòsit de la nova legislació tributària sobre immobles, conreu i ramaderia. La SAA considera que les disposicions del Reial Decret de 25 de maig de 1846 són "una fuente fecunda de graves injusticias y manantial de males de cuantía" i en demana la seva modificació substancial.

En el número 16 de l'any 2 (primer de novembre de 1846) es publica la informació que una companyia agrícola Catalana de recent constitució a Barcelona s'ha adreçat a la SAA oferint els seus serveis als socis de l'entitat, alhora que reserva 100 accions per a aquells que vulguin participar-hi. La nota d'interès és que la resposta del president de la SAA assabenta els de la CAA que aquestes 100 accions potser no seran adquirides totes, ja que la mateixa SAA està considerant una possible companyia agrícola a l'Empordà.

Pel que fa a les col·laboracions, destaquen pel seu nombre les de Narcís Fages de Romà, que firma quasi sempre Narciso Fages de Romà i només en alguns casos N.F.R.



Carta manuscrita de Narcís Fages i de Romà.

Hi ha un col·laborador que escriu en català i tots els altres en castellà.

Narcís Fages de Romà, autor

Narcís Fages de Romà, l'artífex d'"El Bien del País" és l'autor més prolífic i això caldrà atribuir-ho a dues raons. Una, la seva condició de director i responsable del periòdic, que el devien dur sovint a substituir amb articles propis la manca d'altres, i la segona i principal, la seva condició d'escriptor actiu i lliurat de ple a la divulgació i a la pràctica d'aquest periodisme especialitzat. En més d'una ocasió dedica algunes ratlles a encoratjar els seus col·legues, propietaris i grans arrendataris de la terra, a escriure: "Del modo que se escribe una carta, del modo que se habla en una conversación, del modo que explicamos al labrador y al jornalero lo que queremos nos haga en nuestra labor, así debemos escribir; que de este modo conseguiremos los resultados que de esta publicación esperamos". (Vid. núm. 20, any p. 156-157).

En alguns casos, Fages de Romà expressa també clarament la

seva preocupació per l'absentisme dels grans propietaris rurals. En un cas ho fa per contraposició a un gest del marquès de la Torre, al qual agraeix públicament les facilitats que dóna a qui necessita plantons d'arbres de riera a les seves grans plantades dels termes de l'Armentera i Riumors.

Tres números més tard, en la presentació del número 1 de l'any 2, Fages de Romà aborda el tema directament:

"Verguenza causa decirlo, pero ello es cierto que algunos hay que considerar indigno de su posición social el ocuparse de los agentes de cultivo y de la explotación del suelo, y sin embargo de este sacan sus goces todos, de este su elevación y su fortuna, de este el Estado su riqueza y su poder, este los vivientes el sustento". (Núm. 1, any 2, p. 1-2).

De totes maneres, les finalitats d'"El Bien del País", segons el mateix Fages de Romà, no són cap profit ni remuneració personal, sinó

"exitar al estudio de la ciencia agraria y al ejercicio de las buenas prácticas de cultivo y difundir los conocimientos útiles"... (núm. 23, any 1, p. 177-178).

Fages afirma que defugiran la política i la religió i que quan toquin els costums serà per inculcar els bons:

"para imbuir sanos preceptos, para hacer buenos ciudadanos y excelentes padres de familia".

NOTES

1. TORRENT, Joan i TÀSIS, Rafael: "Història de la Premsa Catalana" 2 vols. Editorial Bru-guera. Barcelona, 1964. Abrev. HPC.
2. GUILLAMET, Jaume: "La Premsa de les Comarques Gironines". Editorial Selecta. Premi Catalònia, 1976. Barcelona, 1977.
3. VALLÈS i ROVIRA, Carles: "Diccionari de l'Alt Empordà". Carles Vallès Editor, Figueres, 1984. Abrev. DAE.
4. GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA. Volum 7, espas-garri. Barcelona, 19. Abrev. GEC.

Jaume Guillamet és periodista.